7.9.2026

Lausunto eduskunnan suurelle valiokunnalle

Asia: E 73/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi -Jatkokirjelmä EJ 2/2026 vp - E 73/2025 v

Baltic Sea Action Group (Elävä Itämeri säätiö sr.) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa jatkokirjelmästä liittyen EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen. **Lausuntomme keskittyy erityisesti tarkennuksiin, jotka koskevat maatalouden rahoitusta ja sen kohdentamista** osana kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien NRP-kokonaisuutta.

Pidämme monivuotisen rahoituskehyksen ja sen painopisteiden modernisoinnissa kannatettavana pyrkimyksenä lisätä synergiaa eri politiikkalohkojen välillä. Tämä antaa paremmat mahdollisuudet vahvistaa myös maatalouden ja ruoantuotannon edellytyksiä kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti. Vuosien 2028–2034 rahoitustasoon ja CAP-uudistuksen rakenteeseen liittyy vielä epävarmuuksia, mutta **vaikuttavia ohjauskeinoja kannattaa jatkossa suunnata nykyistä enemmän maatalouden uudistamiseen ja resilienssin vahvistamiseen**.

Suomen kantojen tarkennukset painottavat ensisijaisena tavoitteena erityisesti maatalouden tulotukia, joiden merkittävä saanto tulisi turvata. Olisi hyödyllistä tarkentaa, mitä CAP-uudistukseen sisältyviä tukia suorien ja tuotantosidonnaisten tukien lisäksi seuraavalle kaudelle tavoitellaan. **BSAG tähdentää, että ympäristö- ja ilmastotoimiin on varattava riittävä rahoitusosuus, sillä maatalouden elinvoimaisuuden ja huoltovarmuuden turvaaminen edellyttää ilmastonmuutokseen sopeutumista, maaperän kasvukunnon vahvistamista sekä monipuolisen maataloustuotannon ylläpitämistä ja kehittämistä.** Se hyödyttää viljelijöitä, elintarvikeketjua, ympäristöä ja koko yhteiskuntaa sekä vahvistaa alan houkuttelevuutta uusien viljelijöiden näkökulmasta.

Maatalous on yksi haavoittuvimmista sektoreista, jota uhkaavat Euroopassa kymmenien miljardien eurojen tulonmenetykset ilmastonmuutoksen, luontokadon ja vesikriisien seurauksena. Kannattavuus- ja kustannusongelmien rinnalla nämä riskit ovat jo realisoituneet eri puolilla Eurooppaa. Tämä uhkaa koko ruokaketjun toimintaedellytyksiä, ellei kurssia saada käännettyä.

EU:n monivuotisen rahoituskehyksen ja yhteisen maatalouspolitiikan uudistus tarjoaa tilaisuuden kohdentaa rahoitusta aiempaa vaikuttavammin näiden haasteiden ratkaisemiseen ja muuttuvassa toimintaympäristössä toimimiseen. Tavoitteiden tulee olla riittävän kunnianhimoisia, jotta ne ohjaavat rakenteellisiin uudistuksiin ja vaikuttaviin toimiin.

Maan hyvä kasvukunto luo perustan huoltovarmuudelle ja kannattavuudelle

Maan kasvukunto, huoltovarmuus ja maatalouden kannattavuus ovat tiiviisti sidoksissa toisiinsa. Hyvä kasvukunto lisää satovarmuutta, vähentää riippuvuutta ulkoisista tuotantopanoksista sekä vahvistaa ruokaturvaa, huoltovarmuutta ja maatalouden ilmasto- ja kriisinkestävyyttä.

Pitkäjänteiset investoinnit maan kasvukuntoon, vesienhallintaan, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen on tehtävä viljelijöille taloudellisesti mahdollisiksi. Lisäksi Suomen tulisi hyödyntää myös EU:n muita rahoitusvälineitä maatalouden innovaatioiden, investointien ja uusien ratkaisujen käyttöönoton vauhdittamiseksi.

Uudistavan viljelyn menetelmät tarjoavat konkreettisen keinon vahvistaa maatalouden kokonaiskestävyyttä ja huoltovarmuutta parantamalla maan kasvukuntoa ja vesitaloutta, ravinteiden pidättymistä ja sadontuottokykyä, maaperän hiilensidontaa ja monimuotoisuutta sekä vähentämällä riippuvuutta ulkoisista tuotantopanoksista ja ravinnepäästöjä vesistöihin.

Julkisen rahoituksen vaikuttavuutta voidaan lisätä kehittämällä tukijärjestelmää nykyistä tulosperusteisemmaksi. Tällöin rahoitus kohdistuu ruoantuotannon ohella nykyistä tehokkaammin tuotannontekijöiden turvaamiseen ja mitattaviin ympäristö- ja ilmastohyötyihin, samalla kun viljelijöiden liikkumavara ja joustavuus valita olosuhteisiin sopivimmat keinot kasvavat. Se kannustaa kehittämään toimintaa, ottamaan käyttöön uusia viljelymenetelmiä tai monipuolistamaan tuotantoa.

Tulosperusteisten tukien todentamiseen tarvittavaa teknologiaa ja ratkaisuja on jo olemassa, ja niitä kehitetään jatkuvasti tutkijoiden, viljelijöiden ja yritysten yhteistyöllä. Esimerkkinä tästä on BSAG:n Carbon Action -yhteistyössä kehitetty Ilmatieteen laitoksen kansainvälisen tason menetelmä maaperän hiilitaseen mittaamiseen. Monihyötyisillä ilmasto- ja ympäristötoimilla luodaan myös edellytyksiä kehittyville luonnonarvomarkkinoille, jotka voivat tarjota viljelijöille uusia tulonlähteitä.

Huoltovarmuus edellyttää myös maatalouden kiertotalouden vahvistamista. Ravinteiden, sivuvirtojen ja biomassojen tehokkaampi hyödyntäminen vähentää riippuvuutta tuontipanoksista, parantaa resurssitehokkuutta ja lisää omavaraisuutta.

Tutkimus-, kehitys- ja neuvontatoiminnalla on keskeinen rooli maatalouden uudistumisessa. **Viljelijätukien lisäksi tarvitaan riittävää rahoitusta osaamisen kehittämiseen, tiedonvaihtoon ja uusien toimintamallien pilotointiin.**

Espoossa 7. syyskuuta 2026

Baltic Sea Action Group
(Elävä Itämeri säätiö, sr.)

puolesta
Kirsi Brück
erityisasiantuntija
kirsi.bruck@bsag.fi
+358 400 129 558

Anne Antman
projektipäällikkö
anne.antman@bsag.fi
+358 40 650 3690